

ISSN: 2146-1961

Çayak, S. (2021). Covid-19'un Eğitim Sürecine Etkileri: Karantina Günlerinde Veli Olmak, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(44), 204-229.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2898>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

COVID-19'UN EĞİTİM SÜRECİNE ETKİLERİ: KARANTİNA GÜNLERİNDE VELİ OLMAK

Semih ÇAYAK

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Türkiye, semihcayak@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4360-4288

Gönderim tarihi: 05.02.2021

Kabul tarihi: 01.06.2021

Yayın tarihi: 14.06.2021

Öz

Bu araştırmada Covid-19'un eğitim sürecine olan etkileri ve bu süreçte eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik yapılan çalışmalar velilerin görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde tasarlanmış olan araştırmanın çalışma grubunu çocukları ilkökulda, ortaokulda ve lisede öğrenim görmekte olan veliler oluşturmaktadır. Velilerden açık uçlu sorular kullanılarak toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre veliler, Covid-19'u hem insan sağlığını hem de çevresel ve toplumsal düzeni olumsuz etkileyen bir durum olarak algılamaktadır. Ayrıca okulların yüz yüze eğitime kapalı olduğu dönemde veliler çocuklarına yeterli eğitimsel destek sunamama kaygısı taşımışlardır ve çocuklarının öğrenme güdülerinde düşme olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan veliler tarafından bu süreçte ulusal çapta eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü uzaktan eğitim sisteminin öğrencilerin derslerinden geri kalmasını önlemek ve öğrencilere sorumluluk kazandırmak gibi bazı olumlu yönlerinin yanında sistemin içeriğinin yetersiz olması ve ders sürelerinin kısa olması gibi bazı olumsuzluklara da sahip olduğu belirtilmiştir. Velilerin gelecekte uzaktan eğitim programlarını tercih edip etmemelerinde ise sistemin kaliteli olması, ücretinin pahalı olması ve sanal ortamın olumsuzluklarına ilişkin kaygılar şeklinde bir dizi faktör etkili olmaktadır. Son olarak bazı katılımcılar karantina günlerinde çocuklarının sadece akademik gelişimlerine değil aynı zamanda sosyokültürel gelişimlerine de katkı sunmak için çocuklarıyla birlikte resim ve yemek yapmak gibi değişik etkinlikler gerçekleştirdiklerini bildirmiştir. Araştırmadan ulaşılan bu bulgular doğrultusunda pandeminin olumsuz etkilerini en aza indirmek için öğrencilerin yanında ihtiyaç duyan velilere de psikolojik danışmanlık hizmetlerinin sunulması, mevcut uzaktan eğitim sistemlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması şeklinde birtakım öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, veli, uzaktan eğitim, eğitim süreci.

THE EFFECTS OF COVID-19 ON THE EDUCATION PROCESS: BEING A PARENT IN QUARANTINE DAYS

ABSTRACT

In this research, the effects of Covid-19 on the education process and the studies to ensure the sustainability of education were examined in line with the opinions of the parents. The study group of the research, which is designed in the phenomenology pattern, one of the qualitative research methods, consists of parents whose children are studying in primary, secondary and high schools. The data collected from the parents using open-ended questions were analyzed using the content analysis method. According to the research findings, parents perceive Covid-19 as a situation that negatively affects both human health and the environmental and social order. In addition, parents worried about not being able to provide sufficient educational support to their children during the holidays, and stated that their children's learning motivation decreased. On the other hand, in this process, it was stated that the distance education system, where educational activities were carried out on a national scale, had some positive aspects such as preventing students from falling behind from their lessons and giving students responsibility, as well as some negativities such as insufficient content and short course periods. A number of factors, such as the quality of the system, the high cost of the system, and the concerns about the negativity of the virtual environment, affect whether the parents prefer distance education programs in the future. Finally, some participants reported that during the quarantine days, they carried out various activities such as painting and cooking with their children to contribute not only to their academic development but also to their sociocultural development. In line with these findings obtained from the research, in order to minimize the negative effects of the pandemic, some suggestions were offered in the form of providing psychological counseling services to the parents in need, as well as the development and dissemination of existing distance education systems.

Keywords: Covid-19, parent, distance education, education process.

GİRİŞ

Ülkelerin, kalkınmasında ve çağdaş uygarlıklar seviyesine ulaşmasında sahip oldukları nitelikli ve eğitilmiş bireylerin rolü çok büyüktür (Abu-Ghaida & Klase, 2004; Hanushek & Vessman 2007; Levent & Gökkaya, 2014). Bunu gerçekleştirebilmek için ülkeler kaynaklarından önemli miktarlar ayırarak sundukları eğitimin kalitesini yükseltmeye gayret göstermekte ve eğitilmiş yurttaşlarının sayısını artırmaya çalışmaktadır (Tosunoglu, 2014; Haseena & Mohammed, 2015). Nitekim ülkelerin gayri safi yurt içi hasıllarından eğitime ayırdıkları miktarlar incelendiğinde bu miktarın gelişmiş ülkelerde çok çarpıcı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin; OECD'nin son yayınlanan verilerine göre ilkokuldan üniversiteye kadar her bir öğrenci için yıllık 21705\$ harcama ile Lüksemburg ilk sırada yer alırken bunu 16987\$ ile ABD, 15806\$ ile Avusturya ve 15459\$ ile de Norveç izlemektedir (Eurostat, 2020). OECD ortalamasının her bir öğrenci için yıllık 10502\$ harcama olduğu ve belirtilen bu ülkelerin PISA ve TIMSS gibi uluslararası sınavlardaki başarıları göz önüne alındığında eğitime ayırdıkları finansman miktarı daha anlamlı olacaktır (Levent & Yazıcı, 2014). Bunun yanında zorunlu eğitim sürelerinin artırılması, öğretmen eğitimi programlarının sürekli güncellenmesi, eğitimde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması gibi daha birçok adım da aslında ülkelerin vatandaşlarına daha iyi bir eğitim hizmeti sunabilme düşüncesi doğrultusunda atılmaktadır.

Ülkelerin yurttaşlarına kesintisiz ve nitelikli eğitim sunma çabasına rağmen eğitim süreci zaman zaman hiç hesapta olmayan salgın hastalıklar, depremler, seller, kasırgalar gibi bazı önlenemez doğal afetler nedeniyle aksayabilmektedir (Ivanov & Cvetković, 2014; Onigbinde, 2018; Torani, Majd, Maroufi, Dowlati & Sheikhi, 2019). Son dönemlerde küresel bir sorun olarak nitelendirilen ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilen koronavirüs hastalığı [Coronavirus disease 2019 (kısaca; Covid-19)] dünya genelinde bir milyondan fazla insanın ölümüne neden olmuş, milyonlarca insanı da uzun süre hasta ederek günlük yaşamından uzaklaştırmıştır. Şüphesiz dünya üzerindeki tüm devletler bu süreçte her alanda radikal önlemler almaya başlamış ve hastalığın bulaşıcılığını en aza indirmek için yurttaşlarının sosyal izolasyonunu sağlamaya çalışmıştır. Bu bağlamda dünya üzerinde Covid-19 salgın hastalığının görüldüğü birçok ülkede gerek kamuya gerekse özel sektöre ait çeşitli türden iş yerleri belirli bir süreliğine faaliyetlerine ara vermek zorunda kalmıştır. Toplumsal yapı içerisinde insanların en fazla ilişkili olduğu kurumlardan olan okullarda bu salgın hastalık nedeniyle birçok ülkede geçici olarak uzun bir süre sınıflarda yüz yüze eğitim hizmeti sunmaya ara vermiştir (Moroni, Nicoletti & Tominey, 2020). Geçen zaman hiç kuşkusuz geri gelmeyecektir ve öğrencilerin okullarından uzak kaldıkları her dakika hem kendileri hem de ülkeleri için büyük kayıplar olacaktır. Ancak günümüzde iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin sunduğu imkânlar sayesinde (Sangrà & González-Sanmamed, 2010; Onwe, 2013; Rahman, 2014) uzaktan eğitim yöntemi kullanılarak bu olumsuz durumu bir nebze olsa azaltabilmek mümkündür. Zira, dersi anlatan ve dersi dinleyen kişilerin birbirlerinden uzakta olduğu, katılımcıların dersleri senkron veya asenkron bir biçimde takip edebilme imkânı bulduğu uzaktan eğitim günümüz dünyasında giderek popüler hale gelen bir eğitim aracıdır (Abrami, Bernard, Bures, Borokhovski & Tamim, 2011). Öyle ki birçok üniversite özellikle lisansüstü derslerini artık uzaktan eğitim şeklinde sunmaya başlamıştır (Bates, 2001; Kırık, 2014; Bozkurt, 2017).

Literatürde uzaktan eğitim, öğrenenlerin zaman ve/veya mekân açısından bir arada olmadığı, öğrenenler, öğreticiler ve kaynaklar arasındaki iletişimde etkileşimli telekomünikasyon sistemlerinin kullanıldığı kurum tabanlı, yapılandırılmış bir eğitim olarak tanımlamıştır (Simonson, Smaldino, Albright & Zvacek, 2003). Geçmiş 18. yüzyıla kadar uzanan uzaktan eğitimin ortaya çıkışı ve gelişmesiyle ilgili olarak değişik kaynaklarda farklı zamanlardan ve farklı uygulamalardan söz edilmektedir (Tesone, Alexakis & Wayne, 2003, s. 1; DEAC, 2016, s. 6). Literatürde ilk yazışmalı uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin olarak Boston Gazetesinde 20 Mart 1728'de kendi kendine çalışma gerektiren yazışmalı uzaktan eğitimle ilgili yayınlanan ilan ile Lunds Weckebland ismindeki İsveç gazetesinde 1833 yılında uzaktan eğitimle ilgili olarak kompozisyon öğretimi konusunda yayınlanan ilan örnek olarak gösterilmektedir (Duyar, Evgin & Sabyrbekova, 2013; Demiray & Adıyaman, 2002).

Uzaktan eğitim alanı özellikle son yıllarda ciddi değişiklikler yaşamıştır (Gunawardena & Mclsaac, 2004). Kâğıt ve kalemle başlayarak çok değişik evrelerden geçerek günümüze kadar gelen uzaktan eğitim günümüzde teknolojik yeniliklerin avantajlarından faydalanarak online olarak sunulabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya, senkron ve asenkron iletişim türlerinin çeşitliliği ve video konferanslar uzaktan eğitimin geniş bir öğrenci kitlesi içerisinde yayılmasını ve farklı konu alanlarında diplomalar almalarını, bilgiler ve yetenekler kazanmalarının fırsatlarını arttırdığı gibi öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi ciddi şekilde etkilemiştir (DEAC, 2016; O'Neil, 2006).

Kullanımı tüm dünyada giderek aratan uzaktan eğitim kullanıcılarına birtakım avantajlar sunmaktadır, bu avantajlar şunlardır (Van den & Schlusmans, 1989; Petracchi & Patchner, 2000; Gunawardena & Mclsaac, 2004):

- Uzaktan eğitim finansal, fiziksel ve coğrafi olarak geleneksel sınıf ortamına devam edemeyen öğrencilerin bir programa yerleşmelerini sağlar.
- Eğitimi daha az masraflı kılması.
- Kültürel hayatın içinde daha fazla insanın yer almasına olanak sağlaması.
- Çok kalabalık geleneksel üniversiteleri rahatlatma.
- Çalışan daha fazla insana ulaşma.
- Hayat boyu öğrenmeyi destekleme.
- İnsanlara daha çok nitelikler kazandırarak günümüz iş dünyasının içerisinde hayatta kalmasını sağlamak.
- Resmi giriş elemeleri olmaksızın öğrenciler için üniversite kabullerini açık hale getirmek.

Online olarak sunulan uzaktan eğitimin yukarıda belirtilen birçok avantajının yanında bazı dezavantajları da olabilmektedir. Can (2012)'a göre bu dezavantajlardan bazıları şunlardır:

- Klâsik eğitim sisteminde eğitim gören öğrenciler değişik kaynaklardan maddi destek (burs, fon, katkı payı) alabilirken, uzaktan eğitim gören öğrenciler için fazla alternatif yoktur.
- Uzaktan eğitim gören öğrenciler yüksek hızlı internet, yazılım, donanım gibi ek masraflar ödemek zorunda kalmaktadırlar.

- Yükseköğretimin amaçlarından biri de öğrencilerin akademik bir ortamda yaşamalarına yardımcı olmasıdır, ancak uzaktan eğitim gören öğrencilerin böyle bir imkânı neredeyse hiç yoktur.
- Uzaktan eğitimde öğrenciler bilgisayarda daha fazla zaman harcamaları nedeniyle toplum ile daha az iletişim kurmaktadırlar.

Covid-19'un Eğitime Etkileri ve Eğitimin Sürdürülebilirliğini Sağlama Çalışmaları

Dünya Sağlık Örgütü, ilk kez Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde görülen koronavirüs kaynaklı hastalığa Covid-19 adını vermiştir. Hastalığın tüm dünyada hızla yayılmasıyla Dünya Sağlık Örgütü bu hastalığı 11 Şubat'ta küresel salgın anlamına gelen "pandemi" olarak ilan etmiştir (Tosh, 2020; Sauer, 2020; WHO, 2020). Bu durum salgın ile mücadele eden ülkeleri bir dizi sıkı önlemler almaya yöneltmiştir. Bu önlemler kapsamında UNESCO'nun belirttiğine göre, 180'den fazla ülkede dünya çapındaki öğrenci nüfusunun neredeyse %91'inden fazlasını etkileyen ülke genelinde veya yerel ölçekte okul kapanışları gerçekleşmiştir. Hastalığın yayılmasına bağlı olarak da gün geçtikçe Covid-19 nedeniyle okullara veya üniversitelere gidemeyen çocuk, genç ve yetişkin sayısı hızla artmaktadır (UNESCO, 2020). Bu durum en çok çocuklarının eğitim süreci olumsuz etkilenen velileri endişelendirmektedir (Brenan, 2020). Bu süreçte her ne kadar avantajlarının yanında yüz yüze eğitime kıyasla birtakım dezavantajları bulunsada uzaktan eğitim neredeyse dünyanın birçok ülkesini etkisi altına alan Covid-19 salgını döneminde çok sayıda ülkenin eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamada kullandığı bir eğitim aracı olmuştur (Abdalla, 2020; Lau, Yang & Dasgupta, 2020; Zhong, 2020). Türkiye'de de okul öncesi eğitimden üniversiteye kadar yaklaşık 24901925 öğrenci okulların kapalı olması nedeniyle okula gidememiştir (UNESCO, 2020). Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı'nda Eğitim Bilişim Ağı (EBA) adını verilen bir sistem ile ilkokuldan liseye kadar tüm öğrencilere uzaktan eğitim yöntemi ile eğitim vermeye başlamıştır. Bunu yanında Yükseköğretim Kurulu'da üniversitelerde kampüslerde yüz yüze eğitime ara verileceğini bunun yerine tüm üniversitelerin kendi teknolojik alt yapılarını kullanarak uzaktan eğitim sistemine geçeceğini duyurmuştur.

Alışılmış sınıf ve kampüs düzeni şeklindeki eğitimden, uzaktan eğitime geçilmesi tüm paydaşlarda heyecan yaratmıştır. Süreç içerisinde özellikle daha küçük yaş gruplarını içerisinde barındıran ilkokul, ortaokul ve liselerde uzaktan eğitim sisteminin etkililiğine ilişkin velilerde bazı kaygıların ortaya çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla bir taraftan Covid-19 hastalığından hem kendilerini hem de çocuklarını korumakla uğraşan, diğer taraftan da çocuklarının eğitimlerini uzaktan eğitim yöntemiyle sağlamaya çalışan velilerin bu süreçte çocuklarının eğitim gereksinimlerini karşılamak için neler yaptıklarına ilişkin ve uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin bilinmesi hem bu sürecin eğitimsel anlamda daha sağlıklı bir şekilde atlatılması hem de uzaktan eğitimin sisteminin daha nitelikli hale getirilerek etkinleştirilmesi açısından önemli görülmektedir. Bu düşüncelerden hareketle bu araştırmada velilerin çocuklarının Covid-19 nedeniyle aksayan eğitimlerini karşılamak için neler yaptıklarına ve kullandıkları uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Veli görüşlerine göre veliler koronavirüs salgınına nasıl algılamaktadır?
2. Veli görüşlerine göre Covid-19 salgını çocukların eğitim sürecini nasıl etkilemiştir?

3. Veli görüşlerine göre uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir?
4. Veliler çocuklarının ileriki eğitim yaşamlarında onların öğrenmelerini destekleyici uzaktan eğitim sistemlerinden kullanmayı düşünmekte midir? Neden?
5. Karantina günlerinde veliler çocuklarının kişisel gelişimlerine nasıl destek olmaktadır?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Velilerin karantina günlerinde çocuklarının eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için yaptıkları eğitimsel çalışmaları ve velilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Bir felsefe olarak fenomenoloji, araştırmacılara olguları öznel gerçeklik düzeyinde anlamalarına yönelik teorik bir kılavuz sağlar (Qutoshi, 2018). Fenomenoloji deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada da incelenen olgu Covid-19 sürecinde öğrencilerin eğitimidir.

Çalışma Grubu

Fenomenoloji deseni etkili, duygusal ve sıklıkla yoğun insan deneyimlerini çalışmak için uygundur (Merriam, 2013). Dolayısıyla bu araştırma deseninde veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışı vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir örnekleme yöntemi olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın katılımcıları İstanbul'da yaşayan ve çocuğu okula (ilkokul, ortaokul veya lise) giden 21 öğrenci velisinden oluşmaktadır. Katılımcıların demografik değişkenleri ile ilgili bilgiler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Kod	Yakınlık	Yaş	Eğitim Durumu	Çocuk Sayısı	Çocukların Öğrenim Gördüğü Eğitim Kademeleri	Uzaktan Eğitim Deneyimi
K1	Anne	35	Lise	2	İlkokul + Ortaokul	Yok
K2	Anne	40	İlkokul	2	İlkokul + Ortaokul	Yok
K3	Anne	41	İlkokul	3	İlkokul +Lise+ Üniversite	Yok
K4	Anne	34	İlkokul	2	İlkokul + Ortaokul	Yok
K5	Baba	40	Ortaokul	2	İlkokul +Lise	Yok
K6	Anne	42	Ortaokul	2	İlkokul + Ortaokul	Yok
K7	Baba	47	Üniversite	2	İlkokul	Yok
K8	Anne	44	Üniversite	2	İlkokul +Lise	Var
K9	Anne	41	Üniversite	2	İlkokul +Lise	Yok
K10	Baba	49	Üniversite	1	Lise	Var
K11	Anne	42	Üniversite	1	İlkokul	Var
K12	Anne	38	Ortaokul	3	İlkokul + Ortaokul +Lise	Yok
K13	Baba	48	Üniversite	2	Ortaokul + Lise	Yok
K14	Anne	39	Lise	2	İlkokul +Lise	Yok
K15	Anne	29	Ortaokul	3	Okula gitmiyor (2) +İlkokul	Yok

K16	Anne	35	Üniversite	2	İlkokul + Ortaokul	Yok
K17	Anne	36	Lise	2	İlkokul + İlkokul	Yok
K18	Baba	33	Üniversite	1	İlkokul	Var
K19	Baba	44	Üniversite	2	Okula gitmiyor +Ortaokul	Var
K20	Baba	35	Üniversite	1	İlkokul	Var
K21	Anne	38	Üniversite	1	Ortaokul	Yok

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan velilerin 14’ü anne, 7’si babadır. Velilerin 3’ü ilkokul, 4’ü ortaokul, 4’ü lise ve 11’i üniversite mezunudur. Ayrıca bugüne kadar 6 veli uzaktan eğitimi daha önce kendisi için veya çocuğu için kullanarak deneyimleme imkânı elde etmişken, 15 veli bu zamana kadar hiçbir şekilde uzaktan eğitim deneyimi yaşamamıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 2019-2020 eğitim-öğretim bahar döneminde çocuğu İstanbul ilinde okula gitmekte olan velilerden toplanmıştır. Araştırmada nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir veri toplama yöntemi olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2015). Bu kapsamda veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen görüşme formundaki açık uçlu sorular aracılığıyla toplanmıştır. Açık uçlu sorular hazırlanırken öncelikle uzaktan eğitime ilişkin literatür incelenmiştir. Bu bilgilere göre araştırma konusuyla ilgili toplam on tane açık uçlu soru ve bir tane de sonda (probe) soru hazırlanmıştır. Daha sonra hazırlanan bu sorulara ilişkin olarak eğitim bilimleri alanında uzman olan üç kişiden görüş alınmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler neticesinde görüşme formundaki açık uçlu sorulara son hali verilmiştir. Araştırma sürecinde Covid-19 salgını halen devam ettiği için görüşmeler araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 21 veli ile internet üzerinden sesli ve görüntülü görüşme programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu görüşmelerin en kısası yaklaşık olarak 45 dakika, en uzununu ise 130 dakika sürmüştür. Görüşmeler esnasında katılımcıların verdikleri cevaplar katılımcıların izin vermesi durumunda ses kaydı alınarak, izin vermemesi durumunda ise görüşmeyi yapan araştırmacı tarafından not alınarak daha sonra yeniden düzenlenmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Geçerlik ve güvenirlik, türüne bakılmaksızın herhangi bir araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması, verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması ile bulguların sunulması aşamalarını ilgilendiren en önemli kaygılardandır (Merriam, 2013). Ancak nicel araştırma geleneğindeki farklı olarak Lincoln & Guba (1985) nitel araştırmanın doğasına uygun olarak iç geçerlik yerine inandırıcılık, dış geçerlik yerine aktarılabirlik (nakledilebilirlik), iç güvenirlik yerine tutarlık ve dış güvenirlik yerine teyit edilebilirlik (doğrulanabilirlik) kavramlarını kullanmayı önermektedir. Bu bağlamda araştırmanın inandırıcılığını, aktarılabirliğini, tutarlığını ve teyit edilebilirliğini sağlamak için aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

Inandırıcılık

Araştırmanın inandırıcılığının sağlanabilmesi için araştırma deseninin tasarımından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte nitel araştırma konusunda uzmanlaşmış iki akademisyenden destek alınmıştır. Ayrıca inandırıcılığın

sağlanabilmesi için araştırmacılar tarafından katılımcılar telefonla aranarak anket formundaki sorulara verdikleri cevaplara ilişkin katılımcı teyitleri alınmıştır.

Aktarılabirlik

Araştırmada aktarılabirliği sağlamak için ise ortaya çıkan temalara göre katılımcıların verdikleri cevaplar doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur. Bu kapsamda her bir katılımcı K1, K2 şeklinde numaralandırılarak kodlanmıştır. Ayrıca kağ katılımcının aynı görüşte olduğunu belirtmek amacıyla kodlamaların yanına frekansları yazılmıştır. Nitekim Yıldırım ve şimşek (2013)'in de belirttiği gibi verileri ayrıntılı bir biçimde betimlemeden sunulan sonuçların inandırıcılığı düşük olacaktır.

Tutarlık

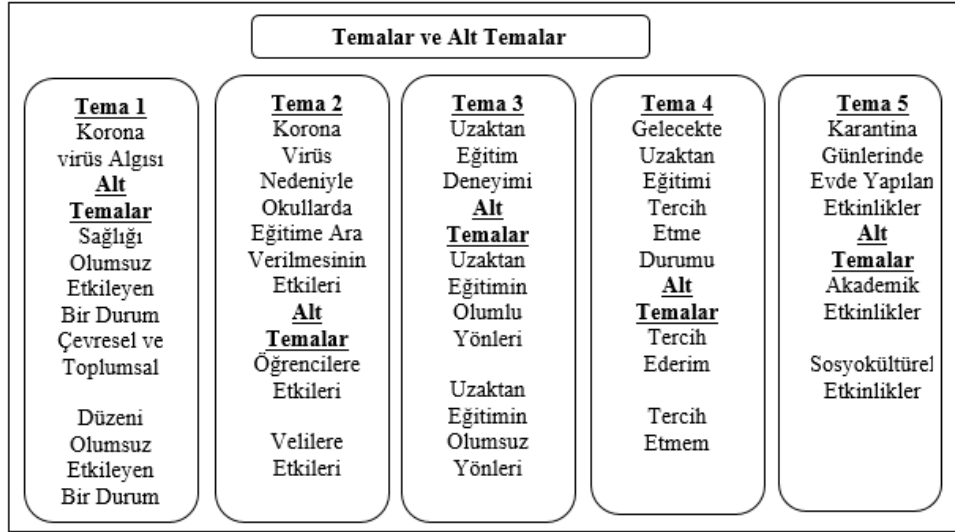
Araştırmada tutarlığın sağlanabilmesi içinse tutarlık incelemesi yapılmıştır. Buradaki amaç araştırmacının gerçekleştirdiği araştırma etniklikleri boyunca tutarlı davranıp davranmadığını tespit etmektir. Bu kapsamda nitel araştırma konusunda bir uzmandan araştırma verilerini yeniden kodlaması istenmiştir. Ardından araştırmacılar ve uzman tarafından yapılan kodlamalar karşılaştırılarak uzlaşma yüzdesi hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) belirttiği; Güvenirlik= (Görüş Birliği) / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) formülü kullanılarak hesaplanan uzlaşma %87 olarak bulunmuştur. Uzlaşma yüzdesinin %70 ve üzeri olması araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles & Huberman, 1994).

Teyit Edilebilirlik

Araştırmada, son olarak teyit edilebilirliğin sağlanabilmesi içinse araştırmanın başından sonuna kadar yapılan tüm işlemler ve tüm veriler saklanarak gerektiğinde incelemeye sunulmak üzere saklanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri içerik analizi tekniği kullanılarak Nvivo 12 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle katılımcıların görüşme sorularına verdikleri yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra veriler, yapılan kodlamalardan yola çıkarak oluşturulan benzer kodlar alt temalar ve temalar şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmada ortaya çıkan temalara ve alt temalara ilişkin bilgiler şekil 1'de sunulmuştur.

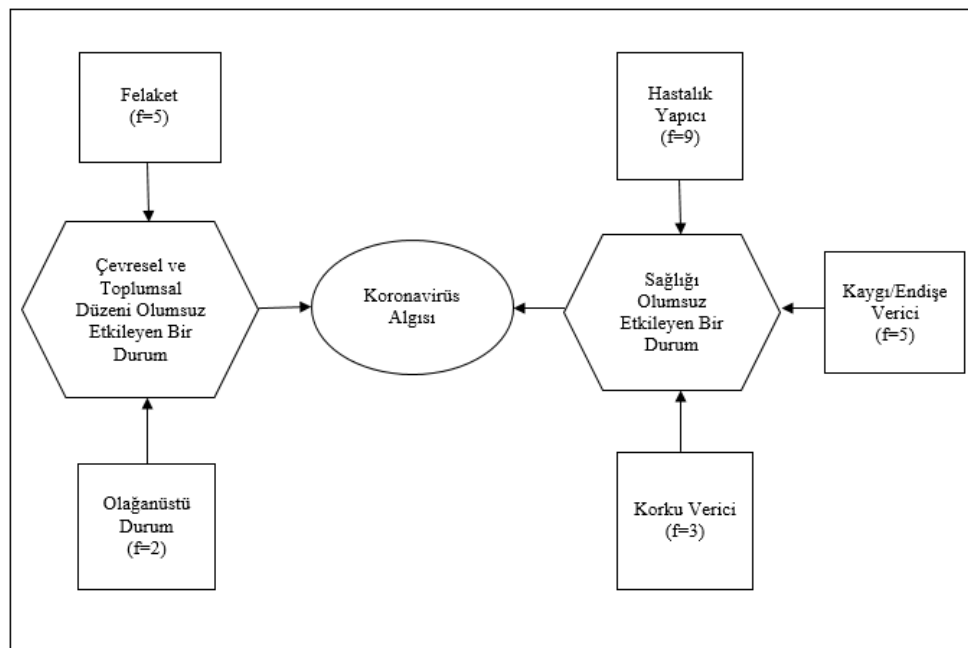

Şekil 1. İçerik Analizi Sonucunda Ulaşılan Temalar ve Alt Temalar

Şekil 1’de görüldüğü üzere yapılan içerik analizi sonucunda katılımcıların görüşleri beş tema ve bu temaların altlarında yer alan alt temalar altında toplanmıştır. Ayrıca belirlenen bu alt temalar ve temalar açıklanarak verilerinin analizinde yapılan kodlamalara ilişkin olarak katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

BULGULAR

Velilerden elde edilen verilerin içerik analizi yöntemi ile kodlanması sonucunda 1. Koronavirüs algısı, 2. Koronavirüs nedeniyle okullarda eğitime ara verilmesinin etkileri, 3. Uzaktan eğitim deneyimi, 4. Gelecekte uzaktan eğitimi tercih etme durumu ve 5. Karantina günlerinde velilerin çocuklarına sunduğu eğitimsel ve sosyal destekler temalarının ortaya çıktığı görülmüştür. Koronavirüs algısına ait alt temalar ve kodlar Şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2. Katılımcıların Koronavirüs Algıları

Bölüm başlıkları büyük harfle yazılmalıdır. Makalede, düzenli bir bilgi aktarımı sağlamak üzere ana, ara ve alt başlıklar kullanılabilir.

Şekil 2’de görüldüğü üzere velilerin koronavirüse ilişkin algıları sağlıklı olumsuz etkileyen bir durum ile çevresel ve toplumsal düzeni olumsuz etkileyen bir durum olmak üzere iki alt tema altında incelenmiştir.

Sağlığı olumsuz etkileyen bir durum olarak koronavirüs veliler tarafından “hastalık yapıcı” (f=9), “kaygı/endişe verici” (f=5) ve “korku verici” (f=3) gibi insan ve toplum sağlığını olumsuz etkileyen bir durum olarak nitelendirilmiştir.

Katılımcıların büyük bir bölümü koronavirüsü hastalık yapıcı bir durum olarak ifade etmiştir. Bu konuda bir veli görüşünü şöyle ifade etmiştir:

“...Koronavirüs bence hayatı felç eden evrensel bir salgın hastalık...”(K19)

Velilerden bazıları da koronavirüsü kaygı/endişe verici bir durum olarak algıladıklarını, dolayısıyla içinde bulunulan bu durumdan psikolojik olarak olumsuz etkilendiklerini dile getirmiştir. Bu koda ilişkin bir katılımcı içinde bulunduğu durumu şu cümlelerle açıklamıştır:

“...İlk defa böyle bir şey yaşıyor olmamız sebebiyle sevdiğimiz ve ülkemiz için kaygı seviyemizi yükselten bir durum oldu...” (K21)

Az sayıda velide koronavirüs nedeniyle korku içinde olduklarını belirtmiştir. Bu velilerden birisi düşüncelerini şöyle açıklamıştır:

“...Televizyonda başka ülkelerdeki olumsuz durumları ve ölüm sayılarındaki artışı görünce açıkçası içimi büyük korkular kaplıyor, ya bana bir şey olursa çocuklarıma kim bakacak diye düşünmekten kendimi alamıyorum...” (K17)

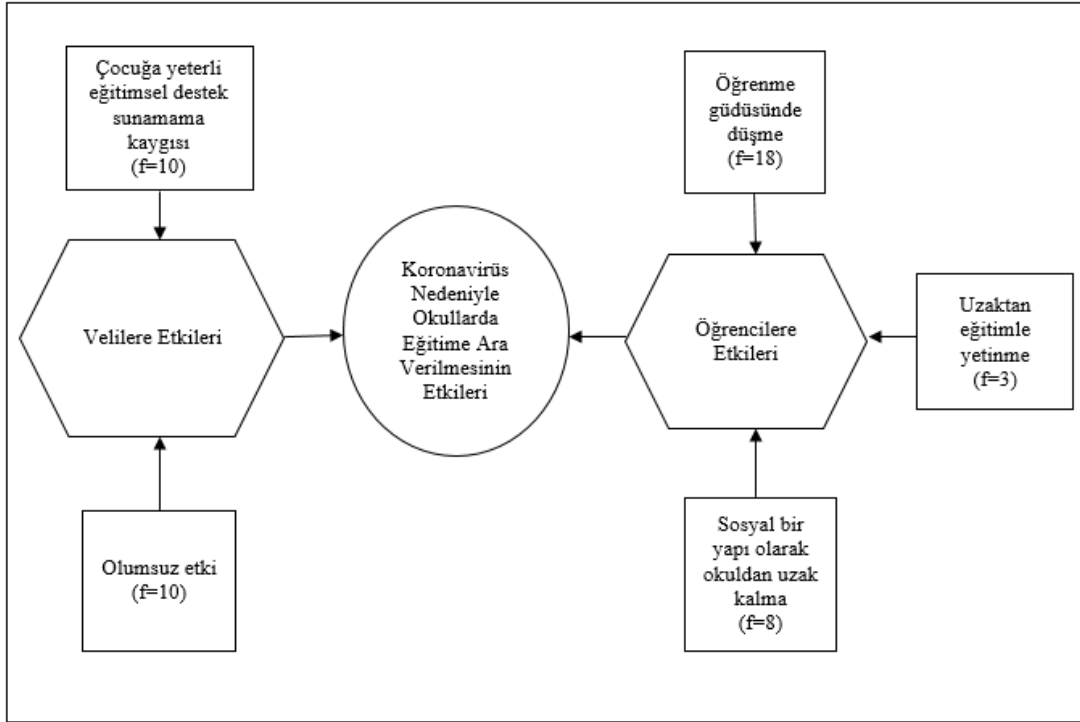
Çevresel ve toplumsal düzeni olumsuz etkileyen bir durum olarak koronavirüs alt teması altında “felaket” (f=5) ve “olağanüstü durum” (f=2) kodlarına ulaşılmıştır. Görüşme yapılan velilerden bazıları koronavirüsü bir felaket olarak nitelendirmiştir. Bu koda ilişkin bir katılımcı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“...Tam anlamıyla bir felaket yaşıyoruz, içinde bulunduğumuz bu durum bizlere insanlığın çaresizliğini ve bilimin ne kadar önemli olduğunu göstermekte...” (K10)

Olağanüstü durum koduna ilişkin katılımcı görüşlerinden birisi ise şöyledir:

“...Kişilerin otokontrol mekanizmalarını harekete geçiren bir durum. Bilinç seviyesi Covid-19’la mücadelede etkin rol oynayacak. Bir virüsle her şey bir anda değişebiliyor, bu nedenle kesinlikle olağanüstü bir durum...” (K8)

Velilerin Covid-19 nedeniyle okullarda eğitime ara verilmesinin etkilerinin neler olduğuna yönelik sorulara verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde ulaşılan kodlar Şekil 3’te de görüldüğü üzere öğrencilere olan etkileri ve öğretmenlere olan etkileri olmak üzere iki alt tema altında ele alınmıştır.

Şekil 3. Covid-19 Nedeniyle Okullarda Eğitime Ara Verilmesinin Etkileri

Covid-19 nedeniyle okullarda eğitime ara verilmesinin öğrencilere olan etkileri konusundaki veli görüşleri öğrencilerin öğrenme güdüsünde düşme (f=18), öğrencilerin sosyal bir yapı olarak okuldan uzak kalması (f=8) ve öğrencilerin uzaktan eğitimle yetinmesi (f=3) şeklinde kodlanmıştır.

Katılımcıların çok büyük bir kısmı Covid-19 sebebiyle eğitime verilen arada çocuklarının öğrenme güdüsünde düşme olduğunu belirtmiştir. Bu koda ilişkin katılımcılardan birisi içinde bulunduğu durumu şu cümlelerle ifade etmiştir:

"...Yüz yüze eğitimin kesilmesi ve içinde bulunduğumuz belirsizlik çocuğumun ders çalışma motivasyonunu azalttı. Uzaktan eğitim süreci çocuklar tarafından daha çok tatil gibi algılanıyor..." (K13)

Velilerden bazıları da çocuklarının sürekli evde kalmaları nedeniyle ruhsal olarak büyük bir bunalım yaşadıklarını, en büyük sosyalleşme yerleri olan okullarından uzak kalmalarının böyle bir durumda olmalarında çok etkili olduğunu şöyle açıklamıştır:

"...Çok zor bir süreçten geçiyoruz bu nedenle çocuğumun dış ortamdan ve okulundan tamamen uzak kalması çocuğumun üzerinde büyük etkiler bıraktı, her gün ne zaman arkadaşlarıma ve öğretmenime kavuşacağım diye sormakta, ona cevap vermekten ve ikna etmekten bıktım usandım, zaten bizlerde büyük bir sıkıntı içindeyiz evlerde durmaktan..." (K5)

Az sayıda da olsa bazı veliler çocuklarının uzaktan eğitimle yetindiklerini hiçbir şeyin okulun yerini tutamayacağını dile getirmiştir. Bu konuda bir veli içinde bulunduğu süreci şöyle ifade etmiştir:

"...Her ne kadar uzaktan eğitim başlasa da küçük yaş grubu için hiçbir şey okul ortamının ve öğretmen yönlendirmesinin yerini tutamaz. Bu dönemde yaşayacağı boşluk ve rahatlık durumunun eğitim hayatının ileriki yıllarına olumsuz yansımından endişe ediyorum ama önce sağlık tabii ki de..." (K21)

Okullarda eğitime ara verilmesinin velilere olan etkileri konusundaki veli görüşleri, çocuğa yeterli eğitimsel destek sunamama kaygısı (f=10) ve olumsuz etkiler (f=10) olmak üzere iki kod altında ele alınmıştır. Çocuğuna eğitimsel açıdan yeteri kadar destek sunmadığını belirten bir veli yaşadığı sıkıntıyı şöyle aktarmıştır:

“... Koronavirüs salgını nedeniyle şirketim iş yerimizi kapatarak işlerimizi evden home office olarak yapmamızı söyledi. Ben çok yoğun çalışan bir insanım ve evde gündüz çocuğuma ders çalıştırmak için çok fazla zaman ayıramıyorum, eşim de aynı benim durumumda. Hastalık nedeniyle çocuğuma derslerine yardımcı olması için evime özel öğretmende tutamıyorum. Bu sebeple uzaktan eğitim sisteminde ne anlatılırsa çocuğum oradan öğreniyor. Akşam olunca da zaten ne kadar verimli ders çalışabiliriz ki. Gerçekten çok zor bir durumdayım...” (K2)

Bir başka velide çocuğunun okuldaki eğitim sürecinden yoksun kalmasının yol açtığı olumsuz etkileri şu cümlelerle anlatmıştır:

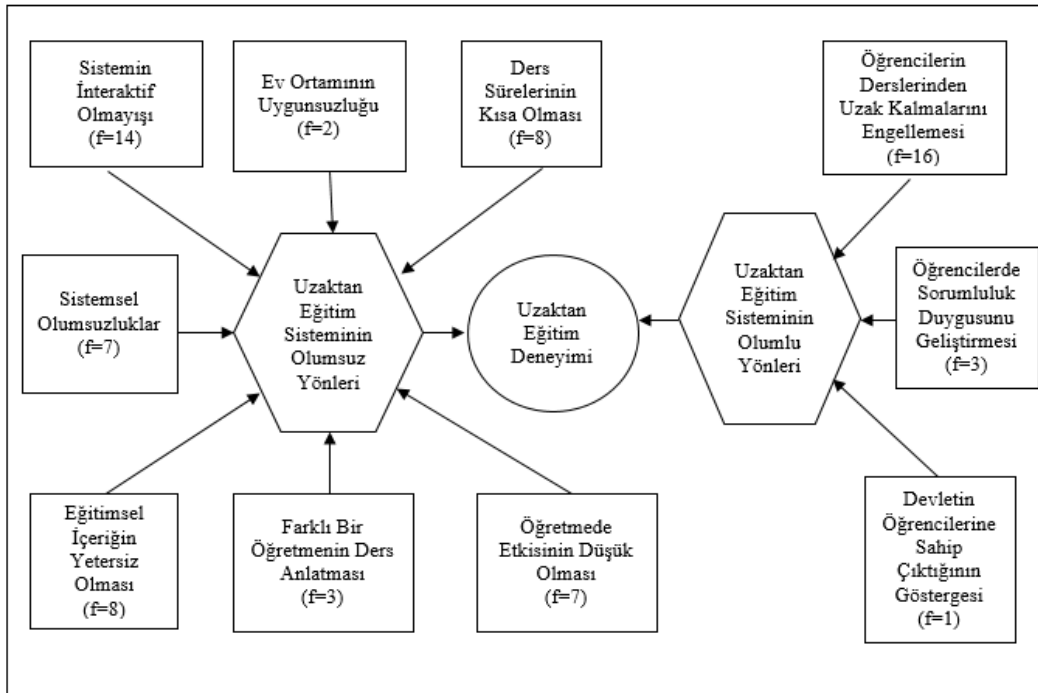
“... Çocuğum bu olayla ani şekilde karşılaştığı için kendini boşlukta hissetti, olayı tatil modunda gördü ve bu durum çocuğumuzla eğitim konusunda iletişim sorunları yaşamamıza sebep oldu...” (K10)

Bu koda ilişkin olarak farklı iki velide çocuklarının ileriki eğitim hayatlarında karşılaşılabilecekleri sıkıntıları düşünerek kaygı duymakta olduklarını şöyle ifade etmişlerdir:

“... Çocuğumun salgın dolayısıyla eğitimine devam edememesi bizleri endişelendiriyor. İlkokul birinci sınıf çok kritik bir dönem ve bu dönemde eksik kalacak bazı şeylerin çocuğumun eğitimini ilerleyen yıllarda olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum...” (K18)

“...Çocuğumun eğitimden uzak kalması, eğitimi ve başarısını etkileyebilecek kaygısı yaşıyorum...” (K9).

Velilerin uzaktan eğitimi deneyimlemelerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde ulaşılan kodlar Şekil 4’te görüldüğü üzere uzaktan eğitim isteminin olumlu yönleri ve uzaktan eğitim sisteminin olumsuz yönleri olmak üzere iki alt tema altında incelenmiştir.

Şekil 4. Velilerin Uzaktan Eğitim Deneyimi

Velilerin uzaktan eğitim sisteminin olumlu yönlerine ilişkin görüşleri öğrencilerin derslerinden uzak kalmalarını engellemesi (f=16), öğrencilerde sorumluluk duygusunu geliştirmesi (f=3) ve devletin öğrencilerine sahip çıktığının göstergesi (f=1) şeklinde kodlanmıştır.

Katılımcıların çok büyük bir kısmı uzaktan eğitim sisteminin en büyük olumlu tarafının öğrencilerin derslerden uzak kalmasını engellemek olduğunu ifade etmiştir. Bu koda ilişkin olarak bir katılımcı görüşünü şöyle ifade etmiştir:

"...Uzaktan eğitim kesinlikle yüz yüze eğitimin yerini elbette tutamaz ancak en azından hiç ders yapmayı çocukların derslerden uzak kalmasını da engelliyor..." (K11)

Araştırmaya katılan az sayıda veli içinde bulunduğumuz bu olumsuz sürecin aslında bazı faydalı yönlerinin de bulunduğunu, çocuklarının sorumluluk alma gibi temel bazı davranışlarının geliştiğini şöyle dile getirmiştir:

"... Bu sürecin elbette bazı katkıları da oldu, mesela çocuğum uzaktan eğitim saatlerine göre bir düzen oluşturma ve bu dersleri takip etme sorumluluğunu edindi..." (K8)

Araştırmaya katılan bir veli devletin öğrencilere sunduğu uzaktan eğitim hizmetini, devletin öğrencilerine her koşulda ve durumda sahip çıktığının bir göstergesi olarak algıladığını şu cümle ile ifade etmiştir:

"... Çocukların eğitim alma hakkı hiçbir durumda engellenmemeli bu nedenle okulların kapalı olduğu bu zamanlarda devletin eğitim hizmetini uzaktan eğitim şeklinde sunmaya çaba göstermesi öğrencilerine ve vatandaşlarına değer verdiğini ve onlara sahip çıktığını göstermektedir..." (K5).

Velilerin uzaktan eğitim sisteminin olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri; sistemin interaktif olmayışı (f=14), eğitimsel içeriğin yetersiz olması (f=8), ders sürelerinin kısa olması (f=8), öğretmede etkisinin düşük olması (f=7), sistemsel olumsuzluklar (f=7), farklı bir öğretmenin ders anlatması (f=3) ve ev ortamının uygunsuzluğu (f=2) şeklinde kodlanmıştır.

Sistemin interaktif olmayışı veliler tarafından uzaktan eğitimin en çok eleştirilen yönü olmuştur. Bu konudaki katılımcı görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Karşılıklı iletişimin olmaması ve pekiştirme etkinliklerinin kısıtlı olması sistemin en büyük olumsuzluklarından biri..." (K21)

"... Sürekli olarak tek taraflı bir şekilde verilen eğitimden çocuğum şu an çok sıkılıyor ve okullar açılın diye ağlamaya bile başladı..." (K18)

Uzaktan eğitim sisteminin eğitimsel içeriğinin niteliğine yönelik yapılan eleştirilerde oldukça fazladır. Programların içeriğinin oldukça yetersiz olduğunu bir katılımcı şu sözleriyle dile getirmiştir:

"...Dersler çok yüzeysel anlatılıyor ve konularla ilgili çok az örnek gösterilip çok az alıştırma çözümlüyor. Bana göre çocukların tam olarak konuyu öğrenmesi gerçekleşmiyor..." (K12)

Ders sürelerinin çok kısa olması ve derslerin hemen bitmesi katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sisteminin olumsuz bulunan yönlerinden bir diğeri olmuştur. Bu koda ilişkin bir katılımcı düşüncesini şöyle belirtmiştir:

"... Dersler çok kısa sürüyor, öğretmen bir iki örnek veriyor ve ders hemen bitiyor. Elbette yüz yüze eğitim kadar etkili bir ders anlatımı olmasını beklemiyorum ancak en azından konuyu anlattım ve bitti mantığıyla da hareket edilmemesi lazım..." (K20)

Derslerin etkili öğretim sağlamada yetersiz kaldığı veliler tarafından vurgulanan uzaktan eğitimin bir diğer olumsuz yönü olmuştur. Çocuğunun bu yıl liseye giriş sınavlarına hazırlandığını belirten bir veli çocuğunun eğitim sürecine ilişkin kaygılı olduğunu şu şekilde dile getirmiştir:

"... Çocuğum bu yıl liseye giriş sınavlarına hazırlanıyor ve bu koronavirüs nedeniyle her çocuk gibi okulundan uzak kaldı. Şimdi uzaktan eğitimle ve evde ona aldığım kitaplarla sınava hazırlanmaya çalışmakta, yapamadığı bir soru veya uzaktan eğitimde anlamadığı bir konu olduğunda çaresiz kalıyoruz, komşuların ileriki sınıflarda okuyan çocuklarından veya başka tanıdıklardan yardım almaya çalışıyoruz..." (K12)

Uzaktan eğitim sisteminin alt yapısal bazı teknik sorunlarının olduğu, bu durumda kullanıcıların eğitimlere erişimlerini kısıtladığı veliler tarafından belirtilmiştir. Bu koda ilişkin bir katılımcı yaşadığı sorunu şöyle ifade etmiştir:

"... İnternette dersleri çoğu kere izlerken sorun yaşıyoruz, sanırım sistem fazla yoğunluğu kaldıramıyor..." (K1)

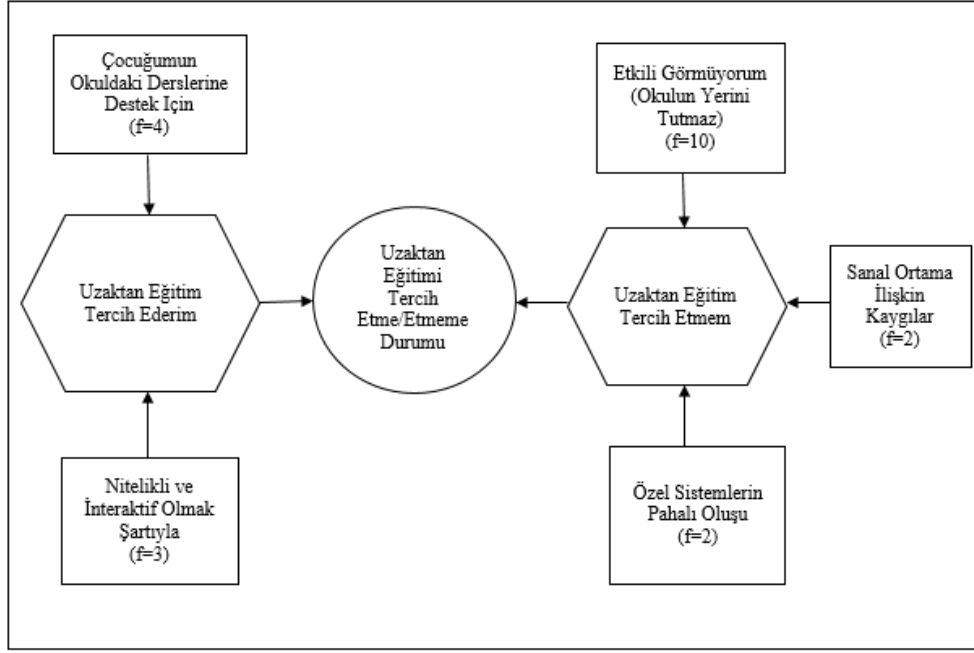
Özellikle ilkokul düzeyinde, öğretmenlerine çok alışan öğrencilerin başka bir öğretmenin ders anlatma tarzına alışık olmadıkları için onları sürekli kendi öğretmenleri ile kıyaslama içerisinde girdiklerini belirten bir veli uzaktan eğitimin bu olumsuzluğunu şöyle ifade etmiştir:

"... Çocuğum bu yıl birinci sınıfa gidiyordu ve öğretmeni onun için her şeydi. Şimdi bir başka öğretmenin ekranda ders anlatışını izlerken kendi öğretmeni ile kıyaslamaya başlıyor, keşke her öğrencinin kendi öğretmeni dersleri anlatabilse..." (K3)

Ev ortamının sınıfın yerini tutmadığını, ne kadar özen gösterecekler de evde çocuğun dikkatini dağıtabilecek uyarıcıların çok fazla olduğunu dile getiren bir veli yaşadıklarını şu şekilde açıklamıştır:

"... Benim çocuğum ilkokula gidiyor, iki tane de okula gitmeyen çocuğum var. Uzaktan eğitim dersleri başladığında küçük çocuklarımı mecbur yanıma alıp mutfakta ya da diğer odada sessiz tutmaya çalışıyorum ama illaki arada ses oluyor..." (K15)

Velilerin gelecekte uzaktan eğitimi tercih edip etmeme durumlarına ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde ulaşılan kodlar Şekil 5'te de görüldüğü üzere uzaktan eğitim sisteminin olumlu yönleri ve uzaktan eğitim sisteminin olumsuz yönleri olmak üzere iki alt tema altında incelenmiştir.

Şekil 5. Velilerin Gelecekte Uzaktan Eğitimi Tercih Etme Durumu

Velilerin uzaktan eğitimi tercih etme durumuna ilişkin görüşleri çocuğumun okuldaki derslerine destek için (f=4) ve nitelikli ve interaktif olmak şartıyla (f=3) şeklinde kodlanmıştır.

Çocuklarının gelecek eğitim yaşantısında uzaktan eğitimi tercih edebileceğini belirten velilerden bazıları uzaktan eğitimi çocuklarının derslerine destek olması için alabileceğini, bazı velilerde uzaktan eğitimi ancak ve ancak nitelikli ve interaktif olursa alabileceklerini belirtmiştir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşleri şöyledir:

"... Yüz yüze eğitim devam ederken tabi ki de uzaktan eğitimden de faydalanmak çok yarar sağlar diye düşünüyorum. Çünkü bu aynı zamanda bir takviye eğitimi olacak. Çocuğun sınıfta ders anlatılırken illaki anlamadığı konular olabilir dolayısıyla uzaktan eğitimi dinlemesi faydalı olacaktır ya da bir konuyu anlamış olsa bile yeniden dinlemesiyle konuyu tekrar etmiş olacak ve bilginin kalıcılığı sağlanmış olacaktır..." (K16)

"... Uzaktan eğitim iyi ancak tek başına yeterli değil bana göre. Her şey de olduğu gibi burada da kalite önemli. Nitelikli bir sistem ise tabi ki alırım..." (K8)

Velilerin uzaktan eğitimi tercih etmeme durumuna ilişkin görüşleri etkili görmüyorum (okulun yerini tutmaz) (f=10), sanal ortama ilişkin kaygılar (f=2) ve özel sistemlerin pahalı oluşu (f=2) şeklinde kodlanmıştır.

Uzaktan eğitimin etkisiz olduğunu ve bu nedenle okulun yerini tutamayacağını belirten bazı katılımcıların bu koda ilişkin görüşlerinden bazıları şöyledir:

"...Öğretmenle sınıf ortamında karşılıklı iletişim halinde alınan dersin veriminin üzerine çıkabileceğini sanmıyorum sadece pekiştirme amaçlı seviyesi düşük öğrencilere katkı sağlayabilir..." (K21)

"...İlkokul çocukları için uzaktan eğitim bence gereksiz. Belki üniversite düzeyindeki öğrenciler bu eğitim sistemi daha verimli olacaktır..." (K17)

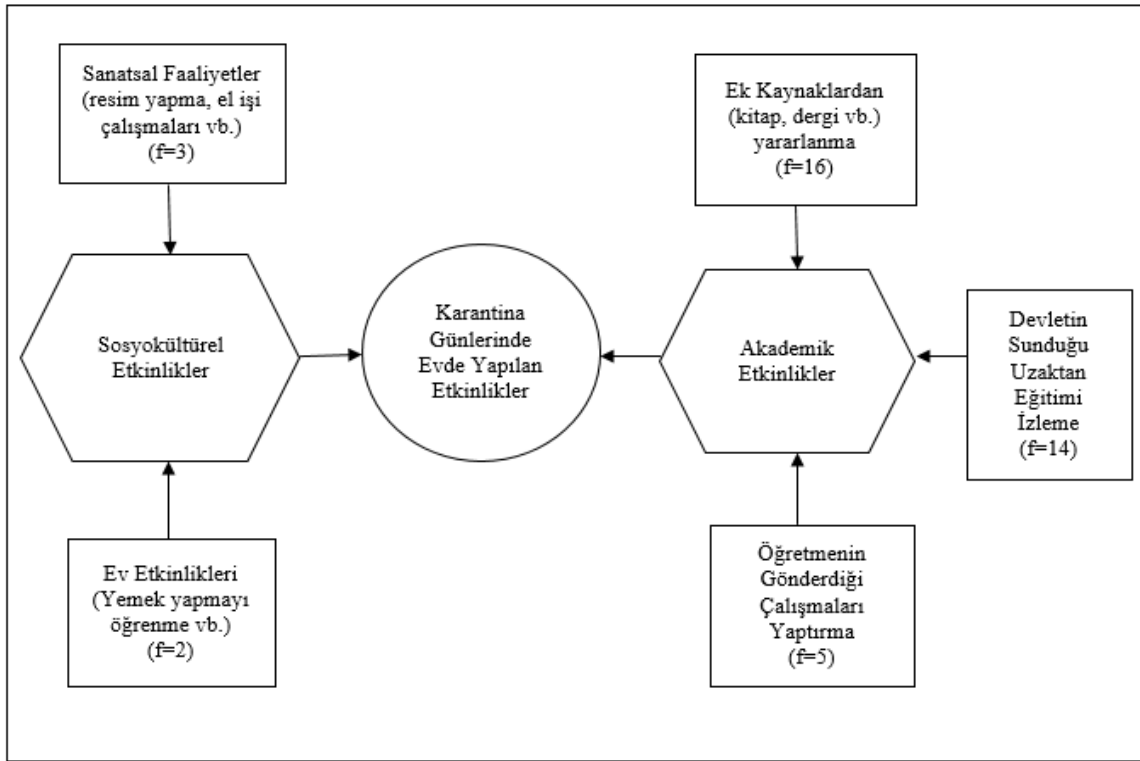
Uzaktan eğitim sayesinde öğrencilerin sanal ortamda istenmeyen içeriklere erişebileceği kaygısını taşıdıklarını düşünen iki katılımcı, bu durumun uzaktan eğitime sıcak bakmalarını engellediğini ifade etmiştir. Bu koda ilişkin bir katılımcı görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“... Çocuğuma ilerleyen zamanlarda uzaktan eğitim almayı düşünmüyorum çünkü internet kontrolsüz bir hale dönüşebiliyor, zaten benim çocuğumda sürekli bilgisayarın başında vakit geçirme eğilimi var...” (K9)

Uzaktan eğitim sistemlerinin çok pahalı olduğunu belirten bir katılımcı düşüncelerini şu sözlerle dile getirmiştir:

“...Elbette uzaktan eğitiminde bir parası var, açıkçası bana fazla geldi ücretleri, şimdi benim gibi bir kişi nasıl alsın. Hem, bende üç çocuk var birine alsam diğerlerine ne derim, hepsine de alacak maddi gücüm yok...” (K12)

Velilerin, karantina günlerinde evlerinde çocuklarına yaptıkları etkinliklerin neler olduğuna ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde ulaşılan kodlar Şekil 6’da görüldüğü üzere akademik etkinlikler ve sosyokültürel etkinlikler olmak üzere iki alt tema altında incelenmiştir.

Şekil 6. Velilerin Gelecekte Uzaktan Eğitimi Tercih Etme Durumu

Velilerin karantina günlerinde çocuklarına evlerinde yaptıkları akademik etkinlikler ek kaynaklardan yararlanma (f=16), devletin sunduğu uzaktan eğitimi izleme (f=14) ve öğretmenin gönderdiği çalışmaları yaptırma (f=5) şeklinde kodlanmıştır.

Karantina günleri nedeniyle çok uzun bir süre okullarından ve öğretmenlerinden ayrı kalarak eğitim-öğretim süreci sekteye uğrayan çocuklar için veliler evlerinde bir dizi eğitimsel çalışma yapmaktadır. Velilerin aktardığına

göre bu çalışmalardan en çok tercih edileni kitap, dergi gibi ek eğitim materyallerinden yararlanmak olmuştur. Bunu, devletin sunduğu uzaktan eğitimi izleme ve öğretmenin gönderdiği çalışmaları yaptırma izlemiştir. Belirtilen bu kodlara ilişkin bazı velilerin görüşleri şöyle olmuştur:

"...Evde kaldığımız bu sürede çocuğuma aldığım yardımcı kitaplardan ders çalıştırıyorum ve bol bol kitap okuması için onu teşvik ediyorum..." (K5)

"... Uzaktan eğitimde her gün yayınlanan dersleri düzenli olarak takip ediyoruz, gün içerisinde vakit bulabilirsek ikinciye tekrar olarak da izlettiriyorum..." (K2)

"... Öğretmenimiz belirli aralıklarla çalışmalar gönderiyor ve çocuğuma o çalışmaları yaptırıyorum..." (K1)

Veliler karantina günlerinde eğitimsel etkinliklerin dışında çocuklarına evlerinde birtakım sosyokültürel etkinlikler yaptıklarını ifade etmiştir. Bu etkinlikler; resim yapma, el işi çalışmaları yapma gibi sanatsal faaliyetler (f=3) ile yemek yapmayı öğrenme gibi bazı ev etkinliklerinden oluşmaktadır (f=2). Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinde ikisi şöyledir:

"...Mutlaka her gün kitap okunuyoruz, test çözme ya da dersle alakalı fotokopi etkinlikleri mutlaka yapıyoruz. Ayrıca 6 yaşındaki oğlum ve 10 yaşındaki kızım bu süreçte çay demlemeyi öğrendiler, sırayla çay demliyorlar. Evde kek, kurabiye hatta ekmek bile yaptık. Ev işlerini öğreniyorlar bununla birlikte beraber akıl oyunları (Reversi, Mangala, Q bitz, Flip The Fun, Look Look vb.) oynayarak keyifli vakit geçirmelerini sağlıyorum..." (K16)

"...Kendimize neler yapacağımıza dair günlük programlar yaptık, tabi ki her zaman planlanan ile uygulanan bir olmuyor ama yine de programa uymaya çalışıyoruz. Mesela dersleri yaptıktan sonra resim, el işi çalışmaları ve küçük eğitici oyunlarla günümüzü doldurmaya çalışıyoruz..." (K17)

TARTIŞMA ve SONUÇ

İnsanlık tarihinin bugüne kadar karşılaştığı en büyük salgın hastalıklardan birisi olan Covid-19 (Walsh, 2020), insanların yaşamını tüm alanlarda derinden etkileyerek çok sayıda ülkede iş yerlerinin, okulların ve benzeri diğer tüm alanların aylarca kapalı kalmasına yol açmıştır (UN DESA, 2020). Birçok ülkede insanların sadece temel ihtiyaçlarını karşılayacak sektörlerin açık olduğu bu hastalık sürecinde okullarında kapalı olması öğrencilerin uzun bir süre okullarına gidememelerine neden olmuştur (UNESCO, 2020; Burgess & Sievertsen, 2020). Ancak öğrencilerin eğitim süreçlerini evlerinde boş geçirmeleri en az hastalık kadar olumsuz bir durumdur. Bu açıdan birçok ülke eğitimlerini kurdukları uzaktan eğitim sistemleri aracılığıyla internet veya televizyon üzerinden gerçekleştirmeye başlayarak eğitim hizmetinin sürdürülebilirliği sağlanmaya çalışmıştır. Bu araştırmada da Covid-19'un eğitim sürecine etkilerinin çocukların ilk ve ebedi öğretmenleri olan velilerin (Özel & Zelyurt, 2016) görüşleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öncelikle katılımcıların Covid-19'a yönelik algılarının ne olduğu incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre veliler koronavirüsü felaket, olağanüstü, hastalık yapıcı, kaygı ve korku verici durumlar olarak nitelendirmiştir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen ve dünyanın birçok ülkesinde her gün binlerce insanın hayatını kaybetmesine neden olan koronavirüs gerek insanların sağlığını gerekse çevresel ve toplumsal düzeni olumsuz yönde etkileyen bir durumdur. Dolayısıyla velilerin koronavirüse ilişkin olumsuz algılar taşımaları beklenen bir durum olarak

değerlendirilebilir. Bu konuda yapılan bazı araştırmalar da araştırmancının bu bulgusunu destekler niteliktedir (Robson, 2020; Zhong, Luo, Li, Zhang, Liu, Li & Li, 2020).

Araştırmadan elde edilen bulgular Covid-19 nedeniyle okulların tatil olmasının öğrenciler ve veliler üzerinde birtakım etkilerinin olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda okulların tatil olması nedeniyle veliler bu durumun kendilerini olumsuz etkilediğini ve evlerinde çocuklarına yeterince eğitimsel destek sunamadıkları kaygısını taşıdıklarını ifade etmiştir. Veliler çocuklarının eğitim süreçlerinin önemli unsurudur (Bjorklund & Salvanes 2011) ve velilerin çocuğun eğitimsel süreçlerine sunacağı katkı çocukların akademik başarılarında çok önemlidir (Şengönül, 2019). Yapılan araştırmalar çocukların aile ve sosyal çevresinin nitelikleri ile akademik başarıları arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir (Sheldon, 2003; Jeynes, 2007; Shaw, 2008; Walberg, 2004). Ancak her velinin eğitim düzeyi, bilgi birikimi ve ders anlatabilme becerisi aynı değildir. Bu sebeple Wills (1998)'in de belirttiği gibi eğitim, uzmanlık gerektiren bir süreçtir bu açıdan okullarda sunulan eğitim hizmetinin bireyin hayatında önemli bir yeri vardır. Dolayısıyla velilerin evlerinde çocuklarına yeterli eğitimsel destek sunabilme kaygısı taşıyor olmaları beklenen bir durumdur. Ayrıca hastalık nedeniyle işlerini evlerinden yapmak zorunda olan birçok veli gün içerisinde hem çocuklarının kişisel ihtiyaçlarıyla hem de eğitimleriyle ilgilenmek durumunda olmaları nedeniyle okulların tatil olmasından olumsuz etkilenmiştir (Moroni, Nicoletti & Tominey, 2020). Nitekim araştırmalar çalışan anne babaların en büyük sorunlarından birinin çocuklarının bakımı olduğunu belirtmiştir (Sellen, Hyams & Eardley, 2004; Özensel, 2004; Heinrich, 2014; Kuzucu, 2016). Bu konuda birçok aile işte oldukları süre zarfında çocuğunu ya çocuk bakım merkezlerine bırakmakta ya da evlerine bakıcı tutmaktadır. Ancak salgın hastalık nedeniyle bakım merkezlerinin kapalı olması ve birçok ailenin evlerine bakıcı kabul edememesi nedeniyle aileler zor durumda kalmıştır. Öte yandan araştırmada öğrencilerin okuldan uzak kalmalarının öğrencilerin öğrenme güdülerini düşürdüğü, okuldaki sosyal ortamlarından uzak kalmalarına yol açtığı ve öğretmenlerinden ayrı kalarak eğitim süreçlerini uzaktan eğitimle sağlamaya çalıştıkları bulunmuştur. İnsanlığın içinde bulunduğu bu olumsuz durum kuşkusuz çocukları da derinden etkilemiştir (UN, 2020). Strayer & Roberts (2004) ve Castro, Halberstadt, Lozada & Craig (2015)'de çocukların çok hassas ve duygusal olduklarını belirtmiştir, bu nedenle okullarından, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden uzak kalan, günlerini evlerinde geçirmeye çalışan çocukların bu durumdan olumsuz etkilenmemesi kaçınılmazdır. Ancak bu noktada velilere çok önemli görevler düşmektedir zira veliler çocuğun yeri geldiğinde öğretmeni yeri geldiğinde de en iyi oyun arkadaşı olabilmelidir (Vassallo, Smart & Price-Robertson, 2009; Ceka & Murati, 2016; Vasilyeva & Shcherbakov, 2016).

Araştırmada incelenen bir diğer olgu velilerin uzaktan eğitimi nasıl algıladıklarıdır. Bu konudaki katılımcı görüşleri analiz edildiğinde öğrencilerin derslerden uzak kalmaması, öğrencilerde sorumluluk duygusunun gelişmesi uzaktan eğitimin olumlu yönleri olarak ortaya çıkarken; sistemin interaktif olmaması, sistemsel bazı olumsuzluklarının olması, eğitimsel içeriğin yetersiz olması, ders sürelerinin kısa olması, ev ortamının uygunsuzluğu gibi durumlarda uzaktan eğitim sisteminin olumsuz yönleri olarak ortaya çıkmıştır. Günümüz eğitim çevrelerindeki yaygın görüşe göre online eğitimin geleneksel eğitime göre büyük avantajları vardır (Tuncer & Taşpınar, 2008). Öğrenen ve öğretmenin birbirlerinden uzakta olduğu bir öğretim şekli olan uzaktan

eğitim sisteminde (Simonson, Schlosser & Orellana, 2011) kuşkusuz öğrenmenin sorumluluğu öğrenen kişinin kendisindedir (Wahlstrom, Williams & Shea, 2003). Zimmerman (2002)'da öğrenen özerkliği veya öğrenen bağımsızlığının, öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu oldukları e-öğrenme ortamlarında başarıya büyük bir katkı olduğunu açıklamaktadır. Ancak yüz yüze eğitimin verildiği sınıflarda ise öğretmen hem dersi anlatan hem de dersin kontrolünü sağlayan kişi konumundadır. Ayrıca yüz yüze eğitimin yapılamadığı durumlarda en etkin yöntemlerden birisi de uzaktan eğitimidir (Kruse, 2004; Bolliger & Wasilik, 2009; Davis, 2017). Ancak uzaktan eğitimin belirtilen bu olumlu yönlerinin yanında her öğrencinin uzaktan eğitim sistemini kullanacak araç ve gerece sahip olamaması, gerekli sistemsel alt yapıların yeterince hazır olmaması ve her eğitimsel içeriğin nitelikli olmaması gibi birtakım olumsuz yönleri de bulunabilmektedir (Eftekhari, 2009; İşman, 2011; Brown, 2017).

Covid-19 nedeniyle tüm dünyada uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımı önemli ölçüde artmıştır (European Commission, 2020). Bu sayede uzaktan eğitimi daha önce hiç deneyimlememiş veliler de uzaktan eğitimi deneyimleme şansı elde etmiştir. Bu kapsamda katılımcılara gelecekte uzaktan eğitimi tercih edip etmeyeceklerine ilişkin sorular sorulmuştur. Gelecekte uzaktan eğitimi tercih edebileceğini belirten velilerden bazıları bunu çocuklarının okul derslerine yardımcı olması için tercih edebileceklerini ve bazı velilerde tercih etmelerinde sistemin nitelikli ve interaktif olmasının etkili olacağını vurgulamıştır. Arat & Bakan (2011) geleneksel eğitim sistemlerinde yaşanması olası başarısız olma korkusunun, genel olarak uzaktan eğitim sisteminde ortadan kalktığını belirtmektedir bu açıdan uzaktan eğitimin öğrencin derslerine olumlu yönde etkili olduğu söylenebilir. Öte yandan uzaktan eğitimde öğrenci ve öğretmen arasında senkronize bir iletişime gerek duyulmaktadır. Zira literatürde interaktif bir uzaktan eğitimin normal eğitimlerden bile daha etkili olabileceği belirtilmiştir (Odabaş, 2003; Bušelić,). Ancak bazı veliler ise uzaktan eğitimin okulda verilen yüz yüze eğitim kadar etkili olamayacağını, çocuklarının sanal ortamın olumsuzluklarından etkilenebileceklerini ve uzaktan eğitim sistemlerinin pahalı olduğunu düşündükleri için uzaktan eğitimi ileride tercih etmek istemediklerini belirtmiştir. Çalışmanın önceki bölümlerinde de belirtildiği üzere uzaktan eğitimin kendine özgü birtakım olumsuz yönleri bulunmaktadır. Ancak araştırmanın bu alt temasına ilişkin görüş bildiren tüm katılımcıların daha önce hiç uzaktan eğitim deneyimi olmaması dikkat çekicidir. Dolayısıyla bu katılımcıların uzaktan eğitime yönelik bazı ön yargılarının olması olağan karşılanabilir. Öğrenme ortamlarında önemli görülen yüz yüze etkileşim ortam ve olanaklarının uzaktan eğitimde olmaması uzaktan eğitimin en büyük dezavantajlarından birisidir (Ayyıldız, Günlük & Erbey, 2006). Ancak günümüzde artık uzaktan eğitimler senkronize bir şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Senkron çevrim içi dersler öğretmen ve öğrencinin karşılıklı konuşmasına imkân verdiği için yüz yüze iletişimdeki akıcılığa sahiptir ve yapılan çalışmalarda, öğrencilerin çevrim içi derslerde aktif olarak bir topluluk içinde olduklarını hissetmelerinin, öğretimin verimliliği açısından oldukça önemli olduğu ortaya çıkmıştır (Wang, 2005; Turan & Çolakoğlu, 2008). Diğer taraftan uzaktan eğitimde öğrenme sürecinde öğrenciye de büyük sorumluluklar düşmektedir (Uluğ & Kaya, 1997; Kaya, 2002; Isman & Dabaj, 2004). Bu açıdan özellikle küçük yaş gruplarında velisinin kontrolünün dışında bilgisayar başına oturtulan çocuklar internette uzaktan eğitimin dışında başka şeylerle vakit geçirmeye çalışabilir. Dolayısıyla velilerin böyle bir kaygı taşımaları olağandır. Ayrıca belirli bir teknolojik alt yapı gerektirdiği için fiyatları görece yüksek olan uzaktan

eğitim hizmetlerinin günümüzde sayılarının artmasına paralel olarak da fiyatlarında azalmalar olduğu söylenebilir (Can, 2012).

Araştırma kapsamında incelenen bir diğer olguda velilerin Covid-19 nedeniyle çocuklarının evde kaldıkları bu süre zarfında evlerinde çocuklarıyla vakitlerini nasıl geçirdikleridir. Zira ebeveynler, çocuklarının en güçlü rol modelleridir (Ceka & Murati, 2016). Bu nedenle ailelerin çocuklarıyla kaliteli vakit geçirmesi çocuk için hayati önem taşımaktadır (Tezel-Şahin, Akıncı-Coşgun & Aydın-Kılıç, 2017). Çocukların eğitim sürecinde ebeveynlerine düşen en büyük sorumluluk; çocuğun özgüveni yüksek, kendine yetebilen, sağlıklı bir birey olarak yetişebilmesi için, yaratıcılığını, ilgi ve becerilerini ortaya çıkartabilecekleri boş zaman etkinliklerine yönlendirmeleridir (Aslan & Arslan Cansever, 2007). Dolayısıyla velilerden elde edilen veriler analiz edildiğinde velilerin çocuklarıyla devletin sunduğu uzaktan eğitimi izlemenin yanında öğretmenin gönderdiği çalışmaları yapma ve kitap, dergi gibi eğitici ek kaynaklardan ders çalışma gibi akademik etkinliklerde buldukları görülmüştür. Ayrıca velilerin gün içerisinde akademik etkinliklerden arta kalan zamanlarını çocuklarıyla birlikte resim, el işi gibi sanatsal etkinlikler ile yemek yapma gibi bazı ev etkinlikleri ile doldurdukları bulunmuştur. Toplumsal yaşam için son derece önemli olan bireysel ve sosyal becerilerin gelişmesine olanak sağlayan ders dışı etkinlikler, benlik saygısı, özdenetim gibi olumlu psikolojik etkilerle öğrencilerin kendilerini gerçekleştirebilmelerine aracılık etmektedir (Akar ve Nayir, 2015). Bu bakımdan velilerin çocuklarıyla yaptıkları bu etkinlikler çok önemlidir ve değerlidir.

Sonuç olarak, (i) veliler Covid-19'u insan sağlığını olumsuz etkileyen bir hastalık olmanın yanında ayrıca çevresel ve toplumsal düzeni de olumsuz etkileyen bir durum olarak algılamaktadır; (ii) okulların uzun bir süre kapalı olması nedeniyle veliler, çocuklarına evlerinde yeterli eğitimsel destek sunamama kaygısına taşımaktadır. Ayrıca veliler bu süre zarfında çocuklarıyla iletişim problemi gibi daha birçok olumsuzluk yaşamaktadır. Öte yandan hastalık süreci öğrencilerin öğrenme güdülerinin düşmesine, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının içinde bulunduğu sosyal bir yapı olan okullarından uzak kalmalarına ve kendi öğretmenlerinin alıştıkları ders anlatımından yoksun olarak uzaktan eğitimle yetinmelerine yol açmıştır. (iii) Uzaktan eğitim sistemi öğrencilerin derslerinden geri kalmalarını engellemektedir ve öğrenmelerinin merkezinde kendileri olduğu için sorumluluk duygularının geliştirilmesine katkı sunmaktadır; (iv) ancak bunların yanında uzaktan eğitim sistemi, sistemin interaktif olmaması, içeriğin yetersiz olması, her öğrencinin ev ortamının uzaktan eğitim derslerini takip etmek için yeteri kadar uygun olmaması gibi birtakım olumsuzluklarda taşımaktadır. (v) Çocuğun derslerine destek olması için ve nitelikli ve interaktif olması şartı ile veliler gelecekte uzaktan eğitimi tercih edebileceğini bildirirken, uzaktan eğitimi etkili bulmama, sistemin pahalı oluşu ve sanal ortama ilişkin kaygılar ise velilerin uzaktan eğitimi tercih etmeme nedenleri olarak ortaya çıkmıştır. (vi) Diğer taraftan veliler çocuklarıyla birlikte evlerinde geçirdikleri karantina günlerinde uzaktan eğitimleri izleme, öğretmenin gönderdiği ödevleri yapma ve ek kaynak kitaplardan ders çalışmanın dışında resim yapma gibi sanatsal faaliyetlerle, çocuklarıyla birlikte yemek yapma gibi sosyokültürel etkinlikler de gerçekleştirmişlerdir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma Türkiye'nin en büyük şehri olan İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Benzer bir araştırmanın çocuğu farklı şehirlerde veya kırsal bölgelerde eğitim görmekte olan

velilerle de gerçekleştirilmesi faydalı olabilir. Nitekim büyükşehirlerde yaşayan insanların sahip olduğu bazı imkanlara (internete erişim gibi) kırsal bölgelerde yaşayan insanların daha sınırlı erişim imkânı olabilir, dolayısıyla elde edilecek veriler daha kapsayıcı olabilir. Bunların yanında araştırmanın katılımcıları sadece velilerdir. Öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi gibi farklı eğitim paydaşlarının da dahil olduğu araştırmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar çerçevesinde uygulayıcılara yönelik şu önerilerde bulunulabilir; (i) araştırmanın katılımcıları Covid-19'u hem insan sağlığını hem de çevresel ve toplumsal düzeni olumsuz etkileyen bir durum olarak algılamaktadır. İnsanlık tarihinde eşine ender rastlanılan böylesine bir durumda bireylerin beden sağlığının yanında ruhsal sağlıklarının da korunması elzemdir. Dolayısıyla özellikle medyada insanların içinde buldukları bu olumsuz durumdan en az etkilenerek çıkmaları için bilgilendirici yayınlar ve kamu spotları düzenlenebilir. Okullardaki rehberlik servisleri öğrencilerin yanında velilere yönelik olarak da bu konuda çalışmalar yaparak bu çalışmaları okullarının internet sitelerinden velilerin hizmetine sunabilir. Zira eğitim sürecinin başarısı en az öğrenciler kadar onların velileri olan anne babalarına da bağlıdır; (ii) uzaktan eğitim sistemi günümüz dünyasında giderek popüler olan bir sistemdir ancak sistemsel veya içerik olarak birtakım eksiklikler taşınması muhtemeldir. Alt yapısal ve içeriksel eksikliklerin giderilmesi kullanıcıların motivasyonu ve öğrenme kalitesi için gereklidir; (iii) öte yandan ailelerin çocuklarının sadece akademik gelişimlerine değil aynı zamanda ders dışı sosyokültürel alanlarda da gelişimlerine destek olması çocukları için faydalı olacaktır. Yine araştırmadan elde edilen sonuçlar bağlamında ise araştırmacılara yönelik olarak şu öneriler getirilebilir; (i) yükseköğretim öğrencileriyle yükseköğretim alanına yönelik olarak da benzer bir araştırma yapılabilir; (ii) nicel araştırma yöntemi kullanılarak daha fazla katılımcıyla katılımcıların Covid-19'un eğitime olan etkileri incelenebilir ayrıca katılımcıların bu duruma ilişkin tutum, kaygı, beklenti gibi psikolojik durumlarının düzeyleri belirlenebilir. Araştırma makalelerinde ana metin sırasıyla; giriş, yöntem, bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler bölümlerinden oluşmalıdır. Derleme türü makalelerde, makalenin içeriğine bağlı olarak bu sıra izlenmeyebilir. Ancak gerek derleme ve gerekse görgül makalelerin her ikisinde de araştırmanın/çalışmanın amacı belirtilmelidir. Bu bölümde aynı zamanda yayın etiğine uyulduğuna dair bilgiye de yer verilmelidir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuş olup Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 19/06/2020 tarihinde 2020-6-8 onay sayılı ve 2020/34 protokol numaralı kararı ile bu araştırmanın etik yönden uygun olduğuna karar vermiş ve 2000193748 sayılı evrak ile etik kurul onayını bildirmiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Araştırmada yazar katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Abdalla, J. (2020). *US universities switch to online courses due to coronavirus*.
<https://www.aljazeera.com/news/2020/03/universities-switch-online-courses-due-coronavirus-200310202804023.html>
- Abrami, P. C., Bernard, R. M., Bures, E. M., Borokhovski, E., & Tamim, R. M. (2011). Interaction in distance education and online learning: Using evidence and theory to improve practice. *Journal of Computing in Higher Education*, 23(2-3), 82-103.
- Abu-Ghaida, D., & Klasen, S. (2004). The costs of missing the Millennium Development Goal on gender equity. *World Development*, 32(7), 1075-1107.
- Akar, F. & Nayir, K. F. (2015). Eğitim kurumlarındaki sosyal kulüplerin etkililiğinin incelenmesi: Uygulamada değişim ihtiyacı. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 167-186.
- Arat, T., & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Aslan, N., & Cansever, B. A. (2007). Okuldaki sosyal etkinliklere katılımı ebeveyn çocuk etkileşimi kültürlerarası bir karşılaştırma. *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1), 113-130.
- Ayyıldız, S. Ü., Günlük, M., & Erbey, S. N. (2006). Muhasebe öğretim elemanlarının uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (32), 1-14.
- Bates, T. (2001). International distance education: Cultural and ethical issues. *Distance Education*, 22(1), 122-136.
- Bjorklund, A. & Salvanes, K. (2011), "Education and Family Background: Mechanisms and Policies", in E Hanushek, S Machin and L Woessmann (eds), *Handbook of the Economics of Education*, 3, 201-247.
- Bolliger, D. U. & Wasilik, O. (2009). Factors influencing faculty satisfaction with online teaching and learning in higher education. *Distance Education*, 30(1), 103-116. doi:10.1080/01587910902845949
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Brenan, M. (2020). 42% of Parents Worry COVID-19 Will Affect Child's Education. *Gallup*.
<https://news.gallup.com/poll/305819/parents-worry-covid-affect-child-education.aspx>
- Brown, C. (2017). Advantages and disadvantages of distance learning. Retrieved from
<https://www.eztalks.com/elearning/advantages-and-disadvantages-of-distance-learning.html>
- Burgess, S., & Sievertsen, H. H. (2020). Schools, skills, and learning: The impact of COVID-19 on education. *Vox CEPR Policy Portal*. <https://voxeu.org/article/impact-covid-19-education>
- Bušelić, M. (2012). Distance Learning—concepts and contributions. *Oeconomica Jadertina*, 2(1), 23-34.
- Can, E. (2012). *Açık ve uzaktan eğitimde akreditasyon yeterlilik düzeyinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara üniversitesi.

- Castro, V. L., Halberstadt, A. G., Lozada, F. T., & Craig, A. B. (2015). Parents' emotion-related beliefs, behaviors, and skills predict children's recognition of emotion. *Infant and child development*, 24(1), 1–22. <https://doi.org/10.1002/icd.1868>
- Ceka, A., & Murati, R. (2016). The role of parents in the education of children. *Journal of Education and Practice*, 7(5), 61-64.
- Creswell, J. W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, çev.), Siyasal Kitabevi.
- Davis, A.M. (2017, January). *Advantages and disadvantages of distance education in comparison to traditional education*. *Hawaii International Conference on Education*, HI.
- Distance Education Accrediting Commission (DEAC). (2016). *Accreditation handbook, policies, procedures, and standards of the distance education accrediting commission*, 23th Edition, January 2016. https://www.deac.org/UploadedDocuments/Handbook/DEAC_Accreditation_Handbook.pdf
- Duyar, F., Evgin, D., & Sabyrbekova, S. (2013). *Uzaktan eğitimin gelişimi*. <http://fundad.home.anadolu.edu.tr/kitap.pdf>
- Eftekhari, A. (2009). *The pros and cons of online education*. http://distanceeducation.suite101.com/article.cfm/the_pros_and_cons_of_online_education
- European Commission. (2020). *Coronavirus: online learning resources*. https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/coronavirus-online-learning-resources_en
- Eurostat (2020). <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Gunawardena, C. N., & Mclsaac, M. S. (2004). *Distance education. Handbook of research on educational communications and technology*. Lawrence Erlbaum Associates, 2, 355-395.
- Hanushek, E. A., & Wößmann, L. (2007). *The role of education quality for economic growth*. The World Bank.
- Haseena, V. A., & Mohammed, A. P. (2015). Aspects of quality in education for the improvement of educational scenario. *Journal of Education and Practice*, 6(4), 100-105.
- Heinrich, C. J. (2014). Parents' employment and children's wellbeing. *The future of children*, 121-146.
- Isman, A. & Dabaj, F. (2004). Roles of the students and teachers in distance education. In R. Ferdig, C. Crawford, R. Carlsen, N. Davis, J. Price, R. Weber & D. Willis (Eds.), *Proceedings of SITE 2004--Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 497-502). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learntechlib.org/primary/p/13518/>
- Ivanov, A., & Cvetković, V. (2014). The role of education in natural disaster risk reduction. *Horizons-International Scientific Journal*, 16, 115-131.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Jeynes, W. H. (2007). The relationship between parental involvement and urban secondary school student academic achievement: A metaanalysis. *Urban Education*, 42(82).
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem A Yayıncılık.
- Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Kruse, K. (2004), *Using the web for learning: Advantages and disadvantages*. http://www.e-learningguru.com/articles/art1_9.htm

- Kuzucu, Y. (2016). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35).
- Lau, J., Yang, B., & Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral. *Times Higher Education*. <https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-online-education-go-viral>
- Levent, F. & Gökkaya, Z. (2014). Education policies underlying South Korea's economic success. *Journal Plus Education*, 10(1), 275-291.
- Levent, A. F. & Yazıcı, E., (2014). Singapur eğitim sisteminin başarısına etki eden faktörlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 39, 121-143.
- Lincoln, Y. & Guba, E. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Sage Publications.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, çev.). Nobel Yayıncılık.
- Miles, M. B. , & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Moroni, G., Nicoletti, C., & Tominey, E. (2020). Children's socio-emotional skills and the home environment during the COVID-19 crisis. *Vox. CEPR Policy Portal*. <https://voxeu.org/article/children-s-socio-emotional-skills-and-home-environment-during-covid-19-crisis>
- O'Neil, T. (2006). *How distance education has changed teaching and the role of the instructor*. E-Leader Conference. [http://www.isedj.org/7/48/ISEDJ.7\(48\).ONeil.pdf](http://www.isedj.org/7/48/ISEDJ.7(48).ONeil.pdf)
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Onigbinde, L. (2018). The Impacts of Natural Disasters on Educational Attainment: Cross-Country Evidence from Macro Data.
- Onwe, O. J. (2013). Policies and practices of open and distance learning models in the sub-Saharan African countries: A literature survey. *American International Journal of Contemporary Research*, 3(8), 122-135.
- Özel, E. & Zelyurt, H. (2016). Anne baba eğitiminin aile çocuk ilişkilerine etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (36).
- Özensel, E. (2004). Türk toplumunda çocuğun yetiştirilmesinde annenin rolü: Konya İli Örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(6), 77-96.
- Petracchi, H. E., & Patchner, M. A. (2000). Social work students and their learning environment: A comparison of interactive television, face-to-face instruction, and the traditional classroom. *Journal of Social Work Education*, 36(2), 335-346.
- Qutoshi, S. B. (2018). Phenomenology: A philosophy and method of inquiry. *Journal of Education and Educational Development*, 5(1), 215-222.
- Rahman, H. (2014). The role of ICT in open and distance education. *Turkish Online Journal of Distance Education*, 15(4), 162-169.
- Robson, D. (2020). *The fear of coronavirus is changing our psychology*. <https://www.bbc.com/future/article/20200401-covid-19-how-fear-of-coronavirus-is-changing-our-psychology>

- Sangrà, A., & González-Sanmamed, M. (2010). The role of information and communication technologies in improving teaching and learning processes in primary and secondary schools. *Australasian Journal of Educational Technology*, 26(8).
- Sauer, L.M. (2020). *What is coronavirus?*. <https://www.hopkinsmedicine.org/health/conditions-and-diseases/coronavirus>
- Sellen, A., Hyams, J., & Eardley, R. (2004). The everyday problems of working parents: Implications for new technologies. *Hewlett-Packard Labs Technical Report HPL-2004-37*, 17-18.
- Shaw, C. A. (2008). *A study of the relationship of parental involvement to student achievement in a Pennsylvania career and technology center*. Yayınlanmamış doktora tezi. The Pennsylvania State University.
- Sheldon, S. B. (2003). Linking school-family-community partnerships in urban elementary school to student achievement on state tests. *The Urban Review*, 35(2).
- Simonson, M., Schlosser, C. & Orellana, A. (2011). Distance education research: a review of the literature. *Journal of Computing in Higher Education*, 23, 124–142.
- Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2003). *Teaching and learning at a distance* (2nd ed.). Columbus.
- Strayer, J., & Roberts, W. (2004). Children's anger, emotional expressiveness, and empathy: Relations with parents' empathy, emotional expressiveness, and parenting practices. *Social development*, 13(2), 229–254.
- Şengönül, T. (2019). Anne-baba ilgisinin çocukların okul başarısı üzerindeki etkisi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 268-292.
- Tesone, D. V., Alexakis, G., & Wayne, A. P. H. (2003). Distance learning programs for non-traditional and traditional students in the business disciplines. *Online journal of distance learning administration*, 6(4).
- Tezel-Şahin, F., Akıncı-Coşgun, A. & Aydın-Kılıç, Z. N. (2017). Babaların çocuklarıyla vakit geçirme durumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(1), 319–343.
- Torani, S., Majd, P. M., Maroufi, S. S., Dowlati, M., & Sheikhi, R. A. (2019). The importance of education on disasters and emergencies: A review article. *Journal of education and health promotion*, 8, 85. https://doi.org/10.4103/jehp.jehp_262_18.
- Tosh, P.K. (2020). *Coronavirus disease: What is it and how can I protect myself?*<https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/coronavirus/expert-answers/novel-coronavirus/faq-20478727>
- Tosunoğlu, Ş. (2014). Avrupa Birliği ülkelerinde kamu eğitim harcamaları. *Sakarya İktisat Dergisi*, 3(3), 145-181.
- Tuncer, M., & Taşpınar, M. (2008). Sanal ortamda eğitim ve öğretimin geleceği ve olası sorunlar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 124.
- Turan, A. H., & Çolakoğlu, B. E. (2008). Yüksek öğrenimde öğretim elemanlarının teknoloji kabulü ve kullanımı: Adnan Menderes Üniversitesinde ampirik bir değerlendirme. *Doğu Üniversitesi Dergisi*, 9(1), 106-121.
- Uluğ, F. & Kaya, Z. (1997). *Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla İlköğretim*. Uzaktan Eğitim Vakfı

- UN DESA. (2020). *Everyone included: Social impact of Covid-19*.
<https://www.un.org/development/desa/dspd/everyone-included-covid-19.html>
- UN. (2020). *Policy brief: The impact of Covid-19 on children*.
https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/policy_brief_on_covid_impact_on_children_16_april_2020.pdf
- UNESCO. (2020). *Covid-19 educational disruption and response*.
<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Van den Boom, W.J.G., & Schlusmans, K.H.L.A. (1989). Boekje open over open onderwijs: achtergronden, begripsomschrijving en een analysemodel. OTIC research report no. 5, Open Universiteit.
- Vasilyeva, E. N., & Shcherbakov, A. V. (2016). Parental roles and types of parentings as determinants of a preschooler's emotional and personal well-being. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 233, 144-9.
- Vassallo, S., Smart, D., & Price-Robertson, R. (2009). The roles that parents play in the lives of their young adult children. *Family Matters*, 82, 8–14
- Wahlstrom, C., Williams, B. K., & Shea, P. (2003). *The successful distance learning student*. Scratchgravel Publishing Services, Wadsworth/Thomson Learning
- Walberg, H. J. (2004). International perspectives on families, schools, and communities: Educational implications for family–school–community partnerships. *Educational Research*, 41, 3–9.
- Walsh, B. (2020). *Covid-19: The history of pandemics*. <https://www.bbc.com/future/article/20200325-covid-19-the-history-of-pandemics>
- Wang, C., H. (2005). Questioning skills facilitate online synchronous discussions, *Journal of Computer Assisted Learning*, 21, 303- 313.
- WHO.(2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*.
<https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
- Wills, M. (1998). *Managing the training process: Putting the principles into practice*. Gower Publishing, Ltd.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi.
- Zhong, B. L., Luo, W., Li, H. M., Zhang, Q. Q., Liu, X. G., Li, W. T., & Li, Y. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: a quick online cross-sectional survey. *International journal of biological sciences*, 16(10), 1745–1752. <https://doi.org/10.7150/ijbs.45221>
- Zhong, R. (2020). *The Coronavirus exposes education's digital divide*.<https://www.nytimes.com/2020/03/17/technology/china-schools-coronavirus.html>
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64–70.
http://dx.doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2